

VALTIONEUVOSTON ASETUS KULUTTAJAMARKKINOILTA KIELLETYISTÄ PSYKOAKTIIVISISTA AINEISTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN LIITTEEN MUUTTAMISESTA

Tausta

Huumausainelain 3 §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan kieltää kuluttajamarkkinoilta kiellettyinä psykoaktiivisina aineina (KKP-aineina) huumaantumistarkoituksessa käytettäviä aineita eli ns. muuntohuumeita. Valtioneuvoston asetuksen kuluttajamarkkinoilta kielletyistä psykoaktiivisista aineista (1130/2014) liitteeseen listataan terveydelle mahdollisesti haitallisia aineita, joista ei toistaiseksi ole raportoitu samankaltaisia haittoja kuin luokitelluista huumausaineista. KKP-aineet eivät ole määritelmän mukaan huumausaineita eivätkä lääkkeitä. Aineiden valvontaan ottaminen on tärkeää, koska aineet leviävät nopeasti EU:n alueella.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus (Fimea) on tunnistanut yhteistyössä poliisin ja Tullin kanssa 16 uutta terveydelle mahdollisesti haitallista tai vaarallista ainetta, jotka on raportoitu eurooppalaiseen varhaisen varoituksen järjestelmään (EWS). Nämä aineet on tarkoitus luokitella kuluttajamarkkinoilta kielletyiksi psykoaktiivisiksi aineiksi (KKP-aine).

Aineiden markkinointi verkossa mahdollistaa aineille maailmanlaajuiset markkinat. Aineiden juridinen status eri maissa vaikuttaa siihen mitä aineita on tarjolla eri maissa. On tärkeää tunnistaa aineet varhain ja ottaa ne valvontaan, jolloin aivan pienin molekyyli-tason muutoksin ei ole mahdollista kiertää lainsäädäntöä. Uudet muuntohuumeet, jotka eivät ole lääkkeitä, eivät lähtökohtaisesti ole Suomessa valvonnan piirissä vaan ne pitää erikseen kieltää.

Uudet asetuksella valvontaan otettavat muuntohuumeet

Kyseessä olevalla asetuksella esitetään otettavaksi valvontaan 16 toistaiseksi valvonnan ulkopuolella olevaa ainetta, jotka on lueteltu taulukossa 1.

TAULUKKO 1: Luokiteltavaksi ehdotetut aineet

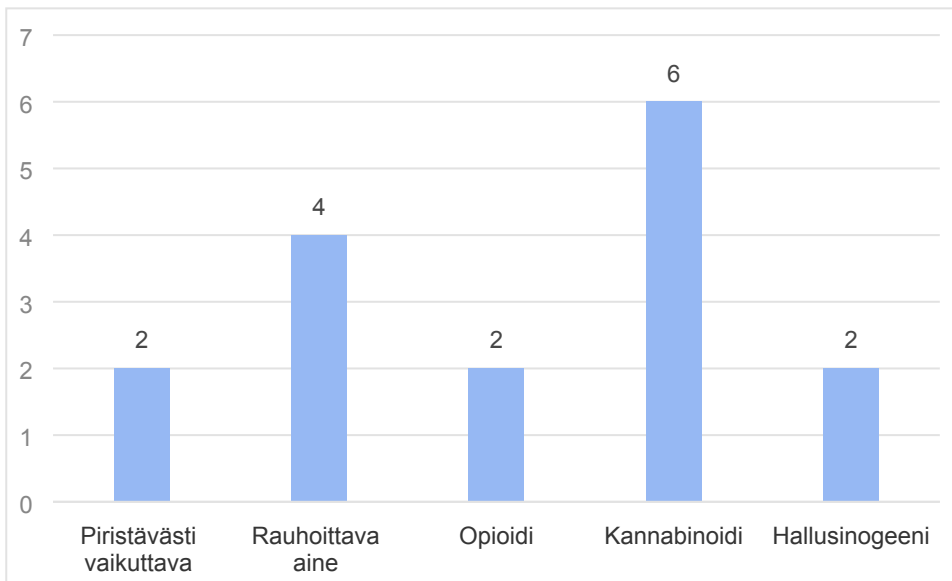
1	1P-AL-LAD (<i>N,N</i> -dietyyli-1-propanoyyli-6-(prop-2-en-1-yyli)-9,10-didehydroergoliini-8-karboksamidi)
2	1S-LSD (<i>N,N</i> -dietyyli-7-metyyli-4-[3-trimetyyllisilyyli]propanoyyli]-4,6,6a,7,8,9-heksahydroindoli[4,3-fg]kinoliini-9-karboksamidi)
3	3'-Me-PHP (1-(3-metyylifenylyli)-2-(pyrrolidin-1-yyli)heksan-1-oni)
4	Desglysyylidiklatsafoni (2-amino- <i>N</i> -[4-kloori-2-(2-klooribentsoyyli)fenyyli]asetamidi)
5	Desglysyylidiklonatsafoni (2-amino- <i>N</i> -[2-(2-klooribentsoyyli)-4-nitrofenyyli]asetamidi)

6	Desglysyylinoravitsafoni (2-amino- <i>N</i> -(2-bentsyyli-4-kloorifenyli)asetamidi)
7	Desnitrokloorinitatseeni (2-{2-[(4-kloorifenyli)metyyli]-1 <i>H</i> -bentsimidatsol-1-yyli]- <i>N,N</i> -dietyyli-1-etaaniamiini)
8	MDMB-4en-P-5Br-INACA (metyyli 2-[[5-bromi-1-(pent-4-en-1-yyli)-1 <i>H</i> -indatsoli-3-karbonyyli]amino]-3,3-dimetyylibutanoaatti)
9	10-OH-HHC (6,6,9-trimetyyli-3-pentyyli-6a,7,8,9,10,10a-heksahydro-6 <i>H</i> -dibentso[b,d]pyran-1,10-dioli)
10	10-OH-HHCP (3-heptyyli-6,6,9-trimetyyli-6a,7,8,9,10,10a-heksahydro-6 <i>H</i> -dibentso[b,d]pyran-1,10-dioli)
11	Pyrofenidoni (1-(4-metyylifenyli)-2-fenyli-2-(pyrrolidin-1-yyli)etan-1-oni)
12	Ro 07-3953 (7-kloori-5-(2,6-difluorifenyli)-1,3-dihydro-2 <i>H</i> -1,4-bentsodiatsepin-2-oni)
13	Syklorfiini (3-(3-{1-[1-(4-kloorifenyli)etyyli]piperidin-4-yyli}-2-okso-2,3-dihydro-1 <i>H</i> -1,3-bentsimidatsol-1-yyli)propaniitriili)
14	Δ -9-THC-metyylikarbonaatti (metyyli 6,6,9-trimetyyli-3-pentyyli-6a,7,8,10a-tetrahydro-6 <i>H</i> -dibentso[b,d]pyran-1-yyli karbonaatti)
15	Δ -8-THCV (3-propyyli-6a,7,10,10a-tetrahydro-6,6,9-trimetyyli-6 <i>H</i> -dibentso[b,d]pyran-1-oli)
16	Δ -9-THCV (3-propyyli-6a,7,8,10a-tetrahydro-6,6,9-trimetyyli-6 <i>H</i> -dibentso[b,d]pyran-1-oli)

Muuntohuumeita voidaan ryhmitellä eri tavoin niiden pääasiallisen farmakologisen vaikutusmekanismin perusteella. YK:n alainen rikos- ja huumevirasto UNODC jaottelee aineet kuuteen ryhmään: piristävästi vaikuttaviin, kannabinoideihin, rauhoittaviin aineisiin, opioideihin sekä hallusinogeeneihin ja dissosiativisesti vaikuttaviin aineisiin. Näiden ryhmien ulkopuolelle jää ryhmä ”muut aineet”. Tässä ehdotuksessa on viiteen ryhmään kuuluvia aineita: kaksi piristävästi vaikuttavaa ainetta, kaksi kannabinoidia, neljä rauhoittavasti vaikuttavaa ainetta, kaksi opioidia ja kaksi hallusinogeeniä: (kuvio 1).

KUVIO 1: Kiellettäväksi esitettyjen aineiden luokittelu pääasiallisen vaikutustavan mukaan.

Aineista tai niiden väärinkäyttöannoksista on tässä vaiheessa hyvin rajallisesti tietoa saatavilla, mutta niiden ottaminen valvontaan on tärkeää, koska aineet leviävät nopeasti EU:n alueella ja ne saattavat olla erittäin haitallisia terveydelle. Verkkomarkkinointi ja vapaa liikkuvuus tuovat näitä aineet helposti tarjolle myös Suomeen. Aineita pyritään tuomaan niille markkinoille, joissa ne ovat vielä sallittuja. Näiden potentiaalisesti haitallisten aineiden saaminen sääntelyn piiriin nopeasti on tärkeää, ettei niiden valmistus ja jakelu leviä hallitsemattomasti. Jos nyt luokiteltaviksi esitetyistä aineista kertyy lisää haittatietoja, ne voidaan myöhemmin luokitella edelleen huumausaineiksi.

Muut asetukseen tehtävät muutokset

Asetuksen liitteestä esitetään samalla poistettavaksi yksi aine, koska sen lisäämistä valtioneuvoston asetukseen huumausaineina pidettävistä aineista, valmisteista ja kasveista (543/2008) esitetään samassa esittelyssä. Synteettisestä opioidista fluetonitaseenista on tehty haittojenarviointi, jonka perusteella sitä esitetään luokiteltavaksi kansallisesti huumausaineeksi.

Samalla asetuksen liitteistä korjattaisiin sekä suomeksi että ruotsiksi joidenkin aineiden kirjoitusasu.

Asetusmuutoksen vaikutukset

Kyseisten aineiden valmistus, maahantuonti, varastointi, myynnissä pitäminen ja luovuttaminen tulevat asetuksen myötä huumausainelain 5 §:n 2 momentin mukaan kielletyksi. Aineiden mahdollinen maahantuonti, varastointi ja käyttö tutkimus- ja teollisessa toiminnassa on huumausainelain 23 b §:n mukaan sallittua ilmoituksen tekemisen jälkeen.

Muuntohuumeiden käyttö voi olla haitallista terveydelle ja ne voivat vaikuttaa mielenterveyteen ja sosiaaliseen toimintakykyyn. Kuluttajamarkkinoilta kieltäminen ei estä aineiden käyttöä, mutta kiellolla pyritään ehkäisemään muuntohuumeiden leviämistä ja päihdekäyttöä. Kielto voi hidastaa tai jopa estää aineiden leviämistä uusiin käyttäjäpiireihin, erityisesti nuorten keskuuteen. Myös valvonnan mahdollisuudet paranevat. Muuntohuumemarkkinat muuttuvat jatkuvasti ja aineiden kieltämisen jälkeen, niiden on useimmiten havaittu poistuneen markkinoilta.

Kaikki muuntohuumeet eivät ole vakiintuneet käyttöön Suomessa eivätkä kaikki aineet ole osoittautuneet merkittävän vaarallisiksi. Ne KKP-aineet, joiden on syytä olettaa tai joiden todetaan aiheuttavan huumausaineiden kaltaisia haittoja, voidaan luokitella edelleen huumausaineiksi valtioneuvoston asetuksella 543/2008.

Huumausainelain 3b §:n edellyttämää kuulemistä ei ole järjestetty, koska aineille ei ole Turvallisuus- ja kemikaaliviraston kemikaalituoterekisterin mukaan tai muutoin tiedossa olevia teollisia käyttötarkoituksia.

Muuta lisätietoa

Esitys aineiden kansallisesta valvontaan ottamisesta on tehty Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksessa.

Esitys kansallisesti valvontaan otettavista aineista on ilmoitettu direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti teknisenä määräyksenä Euroopan komissiolle, joka on hyväksynyt kiireellisen menettelyn 7.4.2025.

Aineiden nimeämisessä ei ole yhtä kansainvälistä standardia ja merkitsemistavat vaihtelevat ja kehittyvät. Kansalliset asiantuntijat arvioivat tapauskohtaisesti jokaisen aineen suomenkielisen ja ruotsinkielisen merkitsemistavan esimerkiksi kansainvälisesti yleisimmäksi katsotun nimeämistavan mukaan. Tarvittaessa aineen nimeä saatetaan myös muuttaa, riippuen siitä mikä nimi tai merkitsemistapa vakiintuu käyttöön.

Voimaantulo

Asetus on tarkoitettu tulemaan voimaan 5.5.2025.